

กระบวนการเรียนรู้ด้านดนตรีของนักดนตรีอาชีพ*

THE MUSIC LEARNING PROCESS OF PROFESSIONAL MUSICIANS

ทวิช กุลวงษ์¹ และ ดุษณี ผาสุกดี²

Tawit Kullawong¹ and Dusanee Phasukdee²

¹⁻²สาขาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹⁻²Music Education field Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University,
Thailand

Corresponding Author's Email: Tavich0823@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรีของนักดนตรีอาชีพ โดยเก็บข้อมูลจากนักดนตรีจำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า นักดนตรีเรียนรู้ด้านดนตรีแบบนอกระบบส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นหลัก โดยศึกษาจากสื่อสังคมออนไลน์ หนังสือ วิดีโอหรือวีซีดีเพลงการแสดงดนตรี นอกจากนี้ยังเรียนรู้จากผู้อื่นที่สนใจด้านดนตรีหรือนักดนตรีอาชีพ อาชีพนักดนตรีเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักดนตรีที่สามารถยึดเป็นอาชีพเลี้ยงตัวและครอบครัวได้ จากผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจเพื่อเข้าสู่อาชีพนี้ นอกจากนี้ประสบการณ์การปรับตัวและพัฒนาตนเองจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อให้สามารถดำรงอาชีพการเป็นนักดนตรีในฝันให้มั่นคงต่อไป

ที่ผ่านมาการศึกษาทางด้านดนตรีมักเกี่ยวกับกระบวนการศึกษาด้านดนตรีที่บ้านเป็นส่วนใหญ่แต่การศึกษาอาชีพนักดนตรีที่เรียนรู้ด้วยตัวเองแบบนอกระบบจนสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้นั้นยังมีการศึกษาน้อยมาก ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการเรียนรู้ด้านดนตรีของนักดนตรีอาชีพ เพราะเป็นอาชีพที่มีค่าตอบแทนสูงเมื่อเทียบกับชั่วโมงในการทำงาน และในขณะเดียวกันผู้ที่ประกอบอาชีพนี้เป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยการสร้างสุนทรียภาพทางด้านจิตใจและอารมณ์ โดยใช้ศิลปะทางด้านดนตรีเป็นสื่อ ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ทักษะด้านดนตรีนอกระบบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับเยาวชน หรือผู้ที่

* Received 13 June 2024; Revised 1 August 2024; Accepted 24 August 2024

สนใจดนตรีได้ใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้ทักษะด้านดนตรีอีกช่องทางหนึ่ง และสำหรับผู้สนใจในการประกอบอาชีพนักดนตรี

สรุปผลการศึกษาการเรียนรู้วิชาการทางด้านดนตรีของนักดนตรีอาชีพ พบว่า นักดนตรีจะไม่นิยมเรียนด้านวิชาการดนตรี เนื่องจากการเรียนวิชาทฤษฎีดนตรีสากลเรียนรู้ได้ยาก ต้องมีครูผู้เชี่ยวชาญและมีเวลาในการเรียนถึงจะสามารถทำความเข้าใจได้ และเป็นวิชาที่มีสูตรการคิดคำนวณและการเล่นดนตรีอาชีพนักดนตรีคิดว่าไม่จำเป็นต้องใช้โน้ตเพลง เพราะเน้นการแกะเพลงมากกว่า ดังนั้นนักดนตรีอาชีพจึงสนใจการเรียนรู้ด้านทักษะทางด้านดนตรีมากกว่า โดยนักดนตรีในอาชีพมีการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรี 3 วิธีด้วยกัน คือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรีเพิ่มเติม

คำสำคัญ นักดนตรีอาชีพ, ผับ

Abstract

This academic article The objective is to study the process of learning musical skills of professional musicians. By collecting data from 15 musicians, the results found that Musicians learn music outside of the system, and it is mostly self-taught. By studying social media, books, videos or VCDs of music performances. Also learn from others who are interested in music or professional musicians. A music career is another option for musicians that can be used as a career to support themselves and their families.

A professional musician in the pub is an option for a musician and a family to earn a living. This study provides some useful guidelines for anybody interested in entering this occupation, and they can apply the adjustment and self-development experience from this study to sustainably keep on the job status as a musician in the pub.

In the past, music education was mostly about the process of studying folk music, but there was very little study of the career of a musician who learned on his own outside the system and was able to earn a living. The

researcher is therefore interested in studying the music learning process of professional musicians. Because it is a career that has high compensation compared to the hours worked. And at the same time, people who engage in this profession are those who make others happy by creating mental and emotional aesthetics. Using the art of music as a medium The results of the study will reveal the process of learning music skills outside the system. which will be beneficial for youth Or those who are interested in music can use it as another way to learn music skills. and for those interested in pursuing a career as a musician.

The conclusion of the study of music education of professional musicians found that musicians do not like to study music education because learning international music theory is difficult. It requires an expert teacher and time to study in order to understand it. It is a subject that has calculation formulas and playing music. Professional musicians think that it is not necessary to use music notes because it focuses more on decoding music. Therefore, professional musicians are more interested in learning music skills. Professional musicians learn music skills in 3 ways: learning by themselves, learning from others, and learning from additional music education institutions.

Keywords: Professional Musician, Pub

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเรียนรู้ของมนุษย์มากมายและมหัศจรรย์เป็นอย่างมาก สามารถใช้ความรู้นั้นเพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมของตนได้เพื่อการอยู่รอด มนุษย์มีวิวัฒนาการของการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้เพื่อที่จะมีชีวิตรอดตามสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิตไปสู่การทำมาหากินยังชีพ จนพัฒนาขึ้นเป็นวิถีชีวิตของชนเผ่า จนเริ่มมีการทำให้การเรียนรู้มีรูปแบบขึ้น เพื่อถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ในสังคมไทยนับแต่บรรพกาล การเรียนรู้เริ่มจากบ้านจากครอบครัว เรียนรู้ที่จะทำมาหากิน เรียนรู้ที่จะอยู่รอด จนวิวัฒนาการไปสู่การเรียนรู้ในวัด ในวัง และในสกุลช่างต่างๆ จนเมื่อก้าว

เข้าสู่การพัฒนาประเทศเข้าสู่ความเป็นสากล จึงเริ่มมีโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (ชัยยศ อิมสุวรรณ์, 2552)

การเรียนรู้แบบนอกระบบที่ไม่เป็นทางการเป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ไม่ชัดเจนตายตัว ใช้วิธีเรียนรู้จากการเลียนแบบ การทำงาน การเล่น การสนทนา หรือการเข้าไปสัมผัสกับเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามสถานการณ์ ไม่อาจคาดหมาย ะการล่วงหน้าได้ การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะเหตุว่าการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกื้อหนุน ทั้งสื่อ แหล่งความรู้ บุคคล สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เรียนตามความสนใจ ความพร้อม และโอกาส (ชัยยศ อิมสุวรรณ์, 2552)

อาชีพนักดนตรี ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องสร้างสรรค์ผลงานเพลงและการแสดงเพื่อให้เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ชม ผู้ฟัง การประกอบอาชีพนี้มีนักดนตรีส่วนหนึ่งที่ใช้การเรียนรู้แบบนอกระบบ สังคมไทยในอดีตมีธรรมเนียมปฏิบัติที่ว่าเมื่อมีบางยุคการเล่นดนตรีเป็นหน้าที่ของพวกบ่าวไพร่ เพราะนักดนตรีในอดีตต้องทำหน้าที่แสดง เพื่อบำรุงบำเรอให้เจ้านายมีความสุข ดนตรีในสมัยก่อนไม่ได้เป็นอาชีพเพราะเจ้านายเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าชูปะเลียง แต่เมื่อต่อมาหมดยุคข้าพาส เจ้านายไม่ได้ชูปะเลียงนักดนตรีอีกต่อไป นักดนตรีก็ต้องออกมาแสดงเพื่อเลี้ยงปากท้องของตัวเองจึงเกิดเป็นอาชีพนักดนตรีขึ้นมา ซึ่งอาชีพนักดนตรีในยุคสมัยหนึ่งถูกมองว่าเป็นอาชีพด้นกินรำกิน ยกเว้นเป็นนักดนตรีของเจ้านาย หรือรับราชการจะเล่นดนตรีในวงของเจ้านายโดยได้รับค่าตอบแทน ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองมักไม่ค่อยสนับสนุนให้ลูกทำอาชีพนี้ (สุกรี เจริญสุข, 2544: 8) การเรียนดนตรีเพื่อประกอบเป็นอาชีพจึงไม่ได้รับความนิยม การเรียนการสอนดนตรีเพิ่งได้รับความนิยมในปัจจุบันช่วงที่มีการสอนในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เปิดการเรียนการสอน ซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมุ่งผลิตบัณฑิตที่จบมาเป็นครูสอนมากกว่าเป็นนักดนตรี เช่น หลักสูตรดนตรีฉบับล่าสุดของ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหลักการสำคัญ คือ มุ่งสร้างครูดนตรี มิใช่ นักดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่สนใจเรียนรู้ด้านดนตรีแต่ไม่ได้รับโอกาส ทำให้ต้องหาประสบการณ์ ความรู้ และทักษะด้านดนตรีด้วยตนเองในรูปแบบต่างๆ แบบนอกระบบ จนถึงขั้นนำมาประกอบเป็นอาชีพหาเลี้ยงชีพ เช่น อี๊ด พุดปาร¹ ที่จบโรงเรียนช่างศิลป์ ไม่ได้

เรียนจบสถาบันวิชาชีพทางดนตรีโดยตรง ก็ใช้วิธีการเรียนรู้นอกระบบจนสามารถแต่งเพลงเอง ฟีกัดเล่นดนตรีด้วยตัวเอง ทำให้ต่อมาทำงานแสดงดนตรีเป็นอาชีพประจำเลี้ยงครอบครัว (สุกรี เจริญสุข, 2544) หรือแม้กระทั่งกระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์ก็มีการถ่ายทอดดนตรีกันทางเครือข่ายจากครอบครัวหรือเพื่อนบ้านที่เป็น ปู่ ตา พ่อ ลุง อา และมีการสืบทอดกันมาสู่รุ่นลูกและรุ่นหลานและไปจนสู่เพื่อน มีวิธีการเรียนรู้ด้วยวิธีการจำ ปากต่อปาก (मुखपाठ) ในการจำทำนอง นอกจากนี้ผู้ฝึกแรกๆ ยังใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง แอบดูแอบฟัง แล้วนำมาปฏิบัติ โดยการลองผิดลองถูก เป็นต้น (บัรรอง พลศักดิ์, 2542: 82-88) เห็นได้ว่าการเป็นนักดนตรีอาชีพนั้นไม่จำเป็นต้องเรียนเฉพาะในระบบเพียงอย่างเดียว แต่การศึกษาที่เกิดจากการเรียนรู้นอกระบบ เรียนรู้ตามอรรถาธิบาย หรือเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับและจากคนรอบข้างจนเกิดความชำนาญก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ไปสู่การเป็นนักดนตรีอาชีพได้

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรีแบบนอกระบบของนักดนตรีอาชีพ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการเล่นดนตรี

จากการศึกษาพบว่า นักดนตรีทุกคนต้องการเป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจในการอยากเล่นและอยากเป็นนักดนตรีที่แตกต่างกันออกไปโดยขึ้นอยู่กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เผชิญ ซึ่งนักดนตรีเหล่านี้มีความต้องการเป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจมากกว่าหนึ่งอย่าง สรุปดังต่อไปนี้

1. ต้องการเป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจ

จากการศึกษาพบว่า นักดนตรีเกือบครึ่งหนึ่งเล่นดนตรีเพราะอยากเป็นจุดสนใจของผู้อื่น โดยเฉพาะเพศตรงข้าม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลใช้คำว่า “เล่นแล้วเท่” เวลาเล่นดนตรีจะทำให้ดูดีและโดดเด่น ความรู้สึกดังกล่าวเริ่มต้นเกิดขึ้นในช่วงที่เรียนระดับมัธยม ซึ่งความคิดที่ว่าการเล่นดนตรีแล้วเท่นั้น คือ การใช้ความสามารถทางดนตรีมาเป็นจุดเด่นของตัวเอง ผู้หญิงส่วนมากเวลาเห็นคนเล่นดนตรีจะชื่นชอบ เนื่องมาจากได้เล่นบทเพลงตามสมัยนิยม การเล่นดนตรีในระดับมัธยมใครที่เล่นดนตรีได้จะเป็นคนที่โดดเด่น เป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ วงดนตรีวงหนึ่งที่เล่นในฝัน มีสมาชิกนักดนตรีในวงอยู่ต่างจังหวัด และนักดนตรีทุกคนใน

วงไม่มีใครจบวิชาชีพทางด้านดนตรี ได้แรงบันดาลใจในการเล่นดนตรีมาจากการเห็นรุ่นพี่ที่โรงเรียนเล่นดนตรี แล้วรู้สึกว้าวเท่ มีสาว ๆ นิยมชื่นชม จึงอยากเล่นดนตรีให้ได้เหมือนกับรุ่นพี่ที่โรงเรียนเป็นการแสดงความสามารถเพื่อสร้างจุดสนใจให้แก่เพศตรงข้าม จากการศึกษาพบว่า ภูมิลำเนา ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการที่นักดนตรีพบเจอแรงบันดาลใจจากการต้องการเป็นจุดเด่นหรือจุดสนใจของเพศตรงข้าม เพื่อที่จะได้มีความเท่และเล่นเพื่ออวดสาว เนื่องจากต่างจังหวัดมีการเรียนการสอนเสริมพิเศษด้านดนตรีน้อย การเรียนการสอนทางดนตรีทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าถึงยากกว่าในเมือง การสรรหาอุปกรณ์ดนตรีที่มีขีดจำกัดเนื่องจากปัจจัยด้านการเงิน ทำให้ผู้ที่สนใจในการเล่นดนตรีมีน้อยกว่าคนที่อยู่ในตัวเมือง เพราะฉะนั้นแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นคนที่ขวนขวาย ใฝ่รู้ ใฝ่หาที่ภูมิลำเนาในต่างจังหวัดมีอุปกรณ์ดนตรี สื่อการเรียนรู้ และการเรียนเสริมทางด้านดนตรีที่น้อย หรือด้วยงบประมาณที่ไม่มีเพียงพอกับการเรียนเสริมทางด้านดนตรีนอกเวลาเรียนปกติมีราคาสูงสำหรับคนต่างจังหวัด แต่ก็สามารถหาสิ่งเรียนรู้และปฏิบัติออกมาให้เห็นได้ จึงเป็นคนที่ได้รับความชื่นชม และยกย่องจากผู้อื่น เพราะฉะนั้นเมื่อมีความโดดเด่นเพศตรงข้ามก็เกิดความสนใจ

2. เลียนแบบนักดนตรี

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มนักดนตรีในลักษณะนี้มีประมาณหนึ่งในสี่ กล่าวคือ การได้เห็นศิลปินหรือเห็นนักดนตรีเก่งรุ่นพี่ที่เล่นดนตรีมาก่อนที่ตนชื่นชอบคลั่งไคล้แล้วอยากกลับมาทำเลียนแบบ แรงบันดาลใจนี้เป็นแรงบันดาลใจที่รองลงมาจากการเล่นดนตรีเพราะความเท่อยากอวดสาว ๆ จากการศึกษพบว่า ระดับของผลงานทางด้านดนตรีที่เป็นที่ยอมรับของสังคมสามารถทำให้บุคคลที่มีแรงบันดาลใจเดียวกัน และความฝันที่อยากเป็นนักดนตรีเหมือนกันเกิดความเคารพนับถือและให้การยอมรับบุคคลต้นแบบนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การลอกเลียนแบบตามมา จากการศึกษา นักดนตรีที่เรียนรู้การแสดงดนตรีจากการเลียนแบบผู้อื่น พบว่า คนที่สอนดนตรี ทุกคนส่วนมากจะมีอายุมากกว่าผู้เรียน เช่น เรียนกับเพื่อนรุ่นพี่ เรียนกับพี่ข้างบ้าน หรือเรียนพิเศษกับครูที่จ้างมาสอนเสริมดนตรี เป็นต้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่า นักดนตรีทุกคนต้องมีแรงบันดาลใจมาก่อนถึงจะมีกำลังใจและสามารถเล่นดนตรีได้ โดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจขึ้นนั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษาระดับก่อนปริญญาตรี ทำให้ผู้ที่เล่นดนตรีได้ในโรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวเมืองมีความโดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่น เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีจำนวนน้อยเนื่องจากไม่มีสิ่งสนับสนุนมากนักทั้ง

เรื่องเงินซื้อเครื่องดนตรี เงินเรียนดนตรีพิเศษ หรือสื่อการสอนดนตรีทางอินเทอร์เน็ต ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องไปหาศึกษาความรู้ด้วยตนเอง จึงได้รับคำชื่นชมจากครู ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนด้วยกัน จากนั้นเป็นระดับของผลงานทางด้านดนตรีที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบการเล่นดนตรีซึ่งกันและกันเกิดขึ้น เมื่อนักดนตรีท่านใดเป็นที่ยอมรับของสังคมก็จะทำให้นักดนตรีรุ่นน้องทำตามนั่นเอง ปัจจัยด้านภูมิลำเนา ที่อยู่อาศัยที่ต่างกัน ทำให้ได้รับการปลูกฝังและมีประสบการณ์ในการรับฟังแนวเพลงที่ต่างกัน เมื่อถึงเวลาที่ได้เป็นนักดนตรีก็จะเข้าใจถึงวิธีการเล่นดนตรีที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟัง และปัจจัยสุดท้ายที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ คือ การสนับสนุนด้านต่างๆจากครอบครัว เช่น สนับสนุนด้านอุปกรณ์ดนตรี การส่งเสริมและสรรหาความรู้เกี่ยวกับดนตรี และสนับสนุนด้านกำลังใจในการอยากเป็นนักดนตรีอย่างสมบูรณ์

กระบวนการเรียนรู้ทางด้านดนตรี

จากการศึกษาพบว่า นักดนตรีมีวิธีการเรียนรู้และการปฏิบัติทักษะด้านดนตรีที่แตกต่างกันออกไป โดยได้อธิบายการเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ การเรียนรู้ด้านวิชาการทางด้านดนตรี และการเรียนรู้ด้านทักษะทางด้านดนตรี ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเขียนสรุปดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ด้านวิชาการทางด้านดนตรี

จากการศึกษานักดนตรีในพับกลุ่มนี้มีการเรียนรู้ด้านวิชาการทางด้านดนตรีที่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะเน้นไปทางการปฏิบัติทักษะการเล่นดนตรีมากกว่า แต่ก็ยังมีผู้ที่สนใจในการเรียนรู้ทางด้านวิชาการดนตรีอยู่แค่ประมาณ 1 ส่วน 10 ของผู้ให้ข้อมูลของกลุ่มนักดนตรีในพับโดยนักดนตรีในพับมีการเรียนรู้ด้านวิชาการทางด้านดนตรีอยู่ 2 วิธี คือการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งผู้ศึกษาได้เขียนอธิบายการเรียนรู้ดังกล่าวได้ ดังนี้

1.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลหรือสื่อการเรียนรู้อาจารย์ด้านต่างๆ เช่น เรียนทฤษฎีจากอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ กูเกิล (Google) และเรียนรู้จากหนังสือการสอนทฤษฎีดนตรี การเรียนรู้ในลักษณะนี้จะต้องหาซื้อหนังสือเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีจากร้านหนังสือทั่วไป บางครั้งอาจฝากเพื่อนที่เข้าไปในตัวเมืองซื้อมาให้ เช่น หนังสือทฤษฎีดนตรีสากล หนังสือแก่นดนตรีสากล ของอาจารย์ฉวีชา พันธุ์เจริญ ในการเรียนวิชาการด้านดนตรีนี้นักดนตรีคนหนึ่ง

เล่นในตำแหน่งกีตาร์เบส กล่าวว่า ในการเรียนวิชาการด้านดนตรีในหนังสือที่ซื้อมาส่วนมากจะเรียนเกี่ยวกับตัวโน้ตสากล บรรทัดห้าเส้น กุญแจฟา เนื่องจากกีตาร์เบสต้องใช้กุญแจฟาในการเล่น ส่วนเรื่องอื่นๆจากในหนังสือแล้วไม่ค่อยเข้าใจ อย่างเช่น เรื่อง อัตราส่วน ตรัยแอทคอร์ด ชั้นคู่เสียง เป็นต้น ต่อมาหลังจากเล่นดนตรีในฝับอย่างสม่ำเสมอจึงไม่จำเป็นต้องใช้โน้ตในการเล่น เพราะการเล่นดนตรีในฝับเน้นวิธีการแกะเพลงมากกว่า ระยะเวลาจึงไม่ค่อยสนใจที่จะเรียนเรื่องทฤษฎีดนตรีมากนัก

1.2 การเรียนรู้จากผู้อื่น

การเรียนรู้ในลักษณะนี้ส่วนมากเรียนรู้โดยครอบครัวมีพื้นฐานด้านการเล่นดนตรีมาก่อน อาจจะเคยเป็นครูสอนวิชาดนตรี หรือเคยเป็นนักดนตรีอาชีพ ในการเรียนรู้จากครอบครัวนี้ในทางปฏิบัติผู้สอนจากเน้นในเรื่องปฏิบัติทักษะการเล่นดนตรีเป็นมากกว่า เนื่องจากเน้นให้ผู้เรียนสามารถเล่นดนตรีเป็นได้เร็วที่สุด นักดนตรีคนหนึ่งที่มีพ่อเป็นนักดนตรีมาก่อนกล่าวว่าในเรื่องวิชาการทางด้านดนตรีพ่อซึ่งเป็นนักดนตรีที่เล่นตามงานวัดมาก่อนจะสอนในเรื่องของประวัตินักดนตรีและวงดนตรีที่พ่อเคยผ่านเรื่องราวประสบการณ์ของวงนั้นมา แล้วนำมาเล่าให้ฟังถึงความเป็นมาถึง แนวเพลงที่เล่น ความโด่งดังและการตอบรับของผู้ฟังกับนักร้องหรือวงดังกล่าว ทำให้เวลาได้ฟังเรื่องราวดังกล่าวทำให้เกิดความศรัทธา เกิดแรงจูงใจในการอยากเล่นดนตรีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังสอนในเรื่องการฟังเพลงแนวต่างๆ โดยใช้วิธีการเปิดเพลงให้ฟังแล้วอธิบายว่า เพลงนี้เป็นเพลงแนวไหน เช่น แนวร็อก (Rock) แนวคันทรี่ (Country) คลาสสิก (Classical) เป็นต้น โดยในการอธิบายถึงแนวเพลง ไม่เจาะลึกถึงลักษณะของตัวโน้ตที่ใช้ เพราะพ่อก็ไม่มีความรู้เรื่องนี้แต่จะอธิบายแบบกว้างๆ เช่น แนวเพลงร็อก จะเป็นแนวเพลงที่สนุกสนาน ตื่นเต้น เน้นใช้เสียงกีตาร์แบบเสียงแตก (Power Cord) ในส่วนช่วงที่เป็นดนตรีจะมีการโซโล่โดยใช้กีตาร์เป็นหลัก และบางเพลงก็เป็นการโซโล่กีตาร์ที่เร็ว แนวคันทรี่ จะเป็นแนวเพลงที่ฟังสบายๆไม่หนักมาก เป็นเพลงที่ฟังอย่างเพลิดเพลิน เน้นเสียงกีตาร์โปร่งและกีตาร์ไฟฟ้าโดยใช้เสียงคลีน (Clean) เป็นหลัก และมีคีย์บอร์ดผสมผสานโดยใช้เสียงออร์แกน (Organ) โซโล่บ้างเล็กน้อย และแนวเพลงคลาสสิก เป็นแนวเพลงที่เน้นในลักษณะบทเพลงบรรเลงเป็นหลัก เป็นบทเพลงที่มีทั้งแบบฟังสบายๆและตื่นเต้น เน้นเครื่องดนตรีประเภทเปียโน และกีตาร์คลาสสิก เป็นหลัก

จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้วิชาการทางด้านดนตรีของนักดนตรีในฝับไม่ค่อยอยากเรียนรู้มากนัก เนื่องจากการเรียนวิชาทฤษฎีดนตรีสากลจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีส่วน

อธิบายเนื้อหาให้เกิดความเข้าใจ เพราะทฤษฎีดนตรีสากลเป็นวิชาที่มีสูตรการคิดคำนวณ และยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนจึงจะสามารถเข้าใจได้ดี แต่สิ่งที่สามารถเรียนรู้ด้านวิชาการด้านดนตรีได้จะเป็นในเรื่องประวัติความเป็นมา แนวเพลงต่างๆ เนื่องจากผู้ถ่ายทอดมีความรู้มีความถนัดและมีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวมากกว่า ประการหนึ่งนักดนตรีในพับคิดว่าการเล่นดนตรีในพับไม่จำเป็นต้องใช้โน้ตเพลง เพราะการเล่นในพับเน้นการแกะและจำเพลงมากกว่า จึงไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนทฤษฎีดนตรีสากลมากนัก ในการที่นักดนตรีในพับเรียนรู้วิชาการทางด้านดนตรีดังกล่าว ผู้ศึกษาคิดว่าเท่านี้ก็เป็นการเสริมความรู้ทางวิชาการดนตรีที่เพียงพอแล้ว เนื่องจากการใช้งานของนักดนตรีในพับจะเน้นในเรื่องการปฏิบัติมากกว่า

2. การเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรี

จากการที่นักดนตรีในพับส่วนมากเล่นดนตรีเพราะเริ่มจากมีจากแรงจูงใจจากสภาวะด้านต่างๆแล้วอยากเล่นเป็นเร็ว จึงทำให้ไม่ค่อยสนใจในการเรียนทฤษฎีดนตรีสากลมากนัก แต่จะหันมาเน้นการปฏิบัติทักษะในการเล่นดนตรีอย่างจริงจังมากกว่า จากการศึกษาได้อธิบายวิธีการเรียนรู้ทักษะด้านดนตรีของนักดนตรีในพับ 3 วิธีด้วยกัน คือ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรีเพิ่มเติม ดังนี้

2.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นวิธีการเรียนรู้ที่นิยมมากที่สุดของเหล่านักดนตรีในพับ เนื่องจากปัจจุบันสามารถหาแหล่งข้อมูลเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นเครื่องดนตรีได้หลากหลายช่องทาง เช่น จาก วิดีโอ หนังสือ อินเทอร์เน็ต และการครุพักลักจำจากนักดนตรีคนอื่น การเรียนด้วยตัวเองในลักษณะนี้ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถึงวิธีการเรียนรู้ทักษะด้านดนตรี คือ

การเรียนรู้ด้วยตัวเองจากวิดีโอหรืออินเทอร์เน็ตการสอนดนตรี การเรียนรู้ในลักษณะนี้ผู้ที่เรียนจะต้องแสวงหาแหล่งข้อมูลความรู้ด้วยตัวเอง หรือการสอบถามข้อมูลจากเพื่อนถึงร้านที่จำหน่าย วิดีโอเกี่ยวกับการสอนดนตรี แล้วนำมาทำความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ลักษณะแบบนี้อาจมีการลองผิดลองถูกถึงการเลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนจนรวมไปถึงการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ศึกษาด้วยตัวเอง ส่วนวิธีการเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ต ส่วนมากจากการสัมภาษณ์นักดนตรีในพับ ผู้เรียนเรียนรู้การเล่นดนตรียูทูป (Youtube) ในอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้สามารถเห็นรูปการเคลื่อนไหวถึงวิธีการเล่น ท่าทางบุคลิกของผู้สอนได้อย่างเป็นธรรมชาติและในขณะที่ดูไม่ทันสามารถรอกกลับหลังหรือทำให้ช้าลงได้เพื่อดูวิธีการเล่นซ้ำใหม่ได้ นักดนตรีในพับหลายคนเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้ นอกจากเป็นวิธีเรียนรู้ได้ง่ายอย่าง

ที่กล่าวมาแล้วผู้เรียนยังเรียนแบบไม่กังวลถึงความกลัว ความตื่นเต้นสามารถเป็นอิสระกับตนเองเวลาเรียน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนคนเดียวได้ เล่นผิดก็ไม่ต้องกังวลว่าจะอายใคร โดยวิธีการหาแหล่งข้อมูลจะหาจากยูทูปและพิมพ์ชนิดของเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนต้องการที่จะเรียน เช่น การเล่นกีตาร์ไฟฟ้า การตีกลองชุด การเล่นเบสพื้นฐาน เป็นต้น นอกจากนั้นก็จะมีให้เลือกมากมายว่าจะเรียนแบบไหน อย่างไร กับใคร และในปัจจุบันหลายๆเพลงที่โด่งดังมีการนำมาลงเอาไว้ ถึงการเล่นเครื่องดนตรีบางชนิดอีกด้วย ทำให้ผู้ที่กำลังฝึกเล่นเครื่องดนตรีชิ้นนั้นสามารถเรียนรู้ได้ง่ายทางยูทูป เช่น พิมพ์ว่า “กลอง แสงสุดท้าย” ของวงบอดีแอสตรัม ก็จะมีให้เลือกเรียนรู้ถึงวิธีการตีกลองเพลงแสงสุดท้ายของวง บอดีแอสตรัมมากมาย

จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ด้วยตัวเองจากวิดีโอ อินเทอร์เน็ตการสอนดนตรี เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัยทันสมัยนิยมในปัจจุบัน ผู้ฝึกเล่นดนตรีสามารถทำความเข้าใจกับการเรียนรู้ได้ง่ายเพราะถ้าจำไม่ได้สามารถย้อนกลับไปดูวิธีการสอนซ้ำใหม่ได้เสมอ ที่สำคัญสื่อทางอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงวิวัฒนาการ ความทันสมัยทางด้านดนตรีของประเทศต่างๆซึ่งเป็นแนวทางให้นักดนตรีในฝันของไทยได้ก้าวทันยุคสมัยใหม่มากขึ้น

การเรียนรู้จากการครูปักหลักจำ จากการเก็บข้อมูล นักดนตรีมีการใช้วิธีการเรียนแบบครูปักหลักจำในรูปแบบต่างๆ โดยเริ่มแรกนักดนตรีบางคนในฝันจากการเล่นกีตาร์ที่ใช้เล่นเครื่องดนตรีชิ้นที่ตัวเองชื่นชอบ นักดนตรีในฝันคนหนึ่งเป็นมือกีตาร์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด กล่าวว่

“ตอนนั้นยังเล่นดนตรีไม่เป็นเลย ไม่รู้ด้วยว่าที่พี่เขาเล่นนั่นคือกีตาร์ไฟฟ้า เห็นแล้วชอบเวลาคุณที่เล่นแล้วมีความรู้สึกว่าคุณเท่ที่ดีและเป็นเครื่องดนตรีที่เราชอบและอยากเล่นเป็นที่สุด จึงได้แต่สังเกตคนเล่นและจำเพียงแค่ว่าเวลาเล่นต้องใช้มือทั้งสองข้างเล่น มือหนึ่งใช้ตีคอร์ด อีกมือหนึ่งใช้กดไปที่คอร์ดตรงที่ยื่นออกมา เวลาเล่นจะต้องโยกตัวไปมาและช่วงดนตรีนี้มือจะต้องขยับไปหยับมาอย่างรวดเร็วบ้างช้าบ้างตามเพลง”

จากการที่ไม่รู้ว่าเครื่องดนตรีชนิดนั้นคืออะไร เล่นอย่างไร เริ่มแรกจึงได้แต่จำในส่วนเป็นตัวเองได้เห็น แต่นั่นคือจุดเริ่มต้นของการเล่นดนตรีในขั้นต่อไป การเรียนแบบครูปักหลักจำทำให้เกิดผลตามอย่างเห็นเพราะฉะนั้นส่วนมากนักดนตรีจะต้องเล่นดนตรีได้บ้างแล้วจึง

จะทำความเข้าใจในการเรียนแบบครูพักลักจำ อย่างเช่นนักดนตรีคนหนึ่งซึ่งเป็นมือกลองที่เล่นในฝันมาไม่ต่ำกว่า 9 ปี กล่าวว่

“เริ่มต้นสังเกตจากการจับไม้กลองของมือกลองวงอื่นๆ ถึงรู้ว่าจะต้องจับในลักษณะเศษหนึ่งส่วนสี่ของไม้กลอง จึงจะทำให้เวลาตีกลองได้น้ำหนักในการตีมากขึ้น ซึ่งผมเองเพิ่งมารู้ใน 2 ปีหลังนี้เอง ในสัดส่วนของการโซโล่กลองในแบบต่างๆก็จะลักจำจากมือกลองวงอื่นๆ ลูกไหนโซโล่แล้วเพราะและมีความยากก็จะนำมารวบรวมที่หัวแล้วเก็บมาซ้อมจนสามารถตีได้ หลังจากนั้นก็จะนำมาใช้เล่นกับวงตัวเอง”

นอกจากการครูพักลักจำในการตีกลองแล้วในการเล่นกีตาร์ไฟฟ้าของกลุ่มนักดนตรีในฝันผู้ให้ข้อมูลยังมีการใช้วิธีดังกล่าวนี้หลากหลายวิธี ทั้งการจำการโซโล่เพลงที่ยากว่านี้จะต้องอยู่ในช่องไหน เฟร็ตไหน และใช้นิ้วอะไรในการกดสาย การจำวิธีการดันสายในการออกสำเนียงที่ไพเราะ การจำท่าทางการเล่นที่มีการใส่อารมณ์เข้าไปด้วย เช่น การกระโดด การโยก การโยนกีตาร์กลับหลังหรือแม้แต่การใช้เล็บตีคอร์ดแทนปิ๊กกีตาร์ อย่างเช่น คุณเล็ก วงคาราบาว เป็นต้น นอกจากนักดนตรีแล้ววิธีการครูพักลักจำสำคัญต่อนักร้องประจำวงด้วยเช่นกัน โดยส่วนมากจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ถ้านักร้องในวงชอบศิลปินคนไหนก็จะแต่งกายท่าผม และมีลีลาท่าทางการร้องที่คล้ายกับศิลปินคนนั้นมากที่สุด เช่น คนที่ชอบตูน วงบอดี้แอสลัม ท่าทางการร้องก็จะเอามือไว้ข้างหลัง และจับไมค์สูงๆ คล้ายกับศิลปินที่ตนชื่นชอบ

จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบครูพักลักจำ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักดนตรีเกือบจะทุกคนใช้ในการพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีของตนเอง เป็นวิธีการที่หาแหล่งข้อมูลได้ง่ายแต่ต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ด้วยตัวเองจึงจะสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ถูกต้อง การครูพักลักจำนอกจากจะได้ความรู้ทางทักษะด้านดนตรีแล้วยังได้ลักจำเลียนแบบวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย ลีลาท่าทางในการแสดงอีกด้วย

2.2 การเรียนรู้จากผู้อื่น

รองลงมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ การเรียนรู้จากผู้อื่น จากการศึกษาให้นักดนตรีพบว่า การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ที่จะเรียนกับคนที่รู้จักและสนิทสนมกันมาก่อน อาจเป็นเพื่อนที่เล่นดนตรีด้วยกันหรือพี่ๆที่เล่นดนตรีมาก่อน การเรียนในรูปแบบนี้จะเป็นการเรียนการสอนที่ไม่เป็นทางการ นั่นคือ เวลานั้นหมายถึงเรียนอาจแล้วแต่ช่วงวันและเวลาที่ว่างของทั้งสองฝ่าย ไม่มีการกำหนดตายตัวมือกีตาร์วงหนึ่งซึ่งเริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี ได้อธิบายเกี่ยวกับเรียน

ดนตรีจากที่ที่เล่นดนตรีมาก่อนว่า เริ่มแรกจะเรียนในลักษณะที่ที่เล่นให้ดูก่อนซ้ำๆก่อนแล้ว เล่นตาม เครื่องดนตรีจะเป็นกีตาร์ โดยที่ที่สอนจะอธิบายลักษณะของตัวกีตาร์ก่อนว่าตรงไหน คือหัวกีตาร์ คอกีตาร์ และตัวกีตาร์ ในคอกีตาร์จะมีเฟรทเป็นช่องๆ เอาไว้ให้นิ้วกดไปที่ช่อง เฟรทนั้นๆ จากนั้นก่อนการจับคอร์ดกีตาร์จะต้องนั่งในท่าที่ถนัด ใช้มือขวากำหลวม ๆ ที่คอกีตาร์ และใช้นิ้วโป้งคอยประคองด้านหลังคอกีตาร์เพื่อให้กระชับมั่นคงและช่วยให้มีแรงกดสายมากขึ้น การจับสายนั้นจะต้องโค้งนิ้วที่จับสายอยู่ พยายามให้ปลายนิ้วที่กดสายตั้งฉากกับฟิงเกอร์บอร์ด(Finger board) มากที่สุด เพราะถ้านิ้วราบไปกับคอกีตาร์จะทำให้โดนสายอื่นทำให้เสียงไม่ดังหรือเสียงบอด ส่วนตำแหน่งการกดให้กดลงในช่องกลางระหว่างเฟรทกีตาร์ แต่นิ้วจะต้องไม่โดนเฟรทกีตาร์เพราะถ้านิ้วโดนเฟรทกีตาร์ขณะกดสายจะทำให้เสียงไม่ดังหรือเสียงบอด จะเริ่มต้นโดยสอนการจับคอร์ดต่างๆก่อน คือ คอร์ด Em Am C Dm G เป็นต้น โดยสอนทีละคอร์ดและให้จำตำแหน่งของนิ้วที่วางให้ได้ก่อนที่จะไปจับคอร์ดต่อไป เช่น คอร์ด Em ใช้นิ้วมือซ้ายกดที่เฟรทกีตาร์ โดยนิ้วชี้จะต้องกดสายที่ 4 เฟรทที่ 2 และนิ้วกลางกดสายที่ 4 เฟรทที่ 2 และใช้มือขวาคอยตีไปที่สายทั้ง 6 สาย พร้อมกันตรงตัวกีตาร์ตรงกลางที่มีรู โดยตีคอร์ดละ 1 ครั้งก่อนแล้วค่อยเพิ่มความเร็วในการตี หลังจากจับคอร์ดได้ทั้งหมดแล้วค่อยเพิ่มคอร์ดที่จับยากขึ้น เช่น คอร์ด F เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอนในเรื่องของการไล่สเกลเมเจอร์ (Major Scale) และสเกลไมเนอร์ (Minor Scale) การเล่นลูกสวิทกีตาร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบเดิมคือ เล่นให้ดูซ้ำๆไปที่ละ 2-3 ตัวโน้ตก่อน และให้เราเล่นตาม ถ้าเล่นผ่านตัวโน้ตที่สอนก็จะค่อยๆ เพิ่มโน้ตตัวต่อไป ส่วนลีลาท่าทางในการเล่นดนตรีผู้เรียนจะทำตามผู้สอนขณะผู้สอนกำลังเล่นดนตรี การเรียนดนตรีไม่มีขีดจำกัดว่าเล่นเครื่องชนิดไหนแล้วจะเล่นเครื่องดนตรีชิ้นอื่นไม่ได้ มือกีตาร์เบสคนหนึ่งที่มิถุนิลาเนาอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่า “จริงๆแล้วผมเล่นกีตาร์มาก่อนโดยเรียนกับครูท่านหนึ่งที่อยู่ในตัวจังหวัดกาญจนบุรี ครูได้สอนการวอร์ม (Warm) นิ้วกับเมโทรโนม (Metronome) และการไล่เสียงธรรมชาติขึ้นลง 4 ช่อง จากนั้นจึงหันมาเล่นกีตาร์เบสโดยใช้เทคนิคการเล่นกีตาร์เอง เพราะกีตาร์เบสใช้ตีอย่างเดียวไม่มีการจับคอร์ดเหมือนกีตาร์”

ในการเรียนการสอนด้วยวิธีดังกล่าวผู้ที่สอนส่วนมากจะยังไม่จบวิชาซีพทางดนตรี โดยอายุของผู้สอนจะไม่ต่างกับผู้เรียนมากนัก เพราะฉะนั้นกระบวนการสอนอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจและตามไม่ทันในเรื่องบางอย่าง เช่น สอนจับคอร์ดโดยการจับให้ดูและให้จับตามโดยที่บอกเพียงแค่ว่าคอร์ดนี้คือคอร์ด C แล้วให้จับตามที่เห็นโดยที่ไม่ได้บอกวิธีการและ

ขั้นตอนในการจับเลย หรือสอนคอร์ดที่จับยากก่อนจนทำให้ผู้เรียนไม่อยากเล่นเพราะคิดว่าการเล่นเครื่องดนตรีชนิดนี้เล่นยาก

จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรีจากเพื่อนๆและพี่ๆนักดนตรีด้วยกันทำให้นักดนตรีในพับเกิดการเล่นการลอกเลียนแบบในด้านวิธีการเล่นด้วยท่าทางที่เหมือนกัน สำเนียงการเล่นดนตรีที่คล้ายคลึงกัน รวมไปถึงรับเอาวัฒนธรรมต่างๆจากผู้สอนติดตัวมาด้วย เช่น การแต่งกาย และรสนิยมบางอย่างที่เหมือนกัน เช่นการกินและการดื่ม เพราะส่วนมากผู้เรียนกับผู้สอนต่างสนิทสนมกัน นอกจากเรียนดนตรีด้วยกันแล้วยังกิน ดื่ม เที่ยวด้วยกันอีกด้วย

2.3 การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรี

การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรีเพิ่มเติม เป็นการเรียนรู้ที่นักดนตรีส่วนน้อยมากได้ศึกษา จากการเก็บข้อมูลครอบครัวของนักดนตรีในพับจะไม่สนับสนุนให้เล่นดนตรี จึงไม่ส่งเสริมให้เรียนพิเศษดนตรีอย่างจริงจังมากนัก ส่วนใหญ่ถ้าเรียนก็จะให้เรียนโรงเรียนพิเศษสอนดนตรีในวัยเด็กเท่านั้นเพื่อฝึกให้มีสมาธิในการเรียนหนังสือต่อไป ครอบครัวที่สนับสนุนในการเรียนรู้ทักษะด้านดนตรีในลักษณะนี้ส่วนมากพอจะเป็นนักดนตรีมาก่อน จึงทำให้ได้เรียนดนตรีตั้งแต่เด็กและมีการส่งเสริมให้เรียนพิเศษในโรงเรียนสอนดนตรีเรื่อยมา

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านทักษะทางด้านดนตรีผู้ศึกษาได้ว่า นักดนตรีในพับมีการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรี 3 วิธีด้วยกัน คือ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรีเพิ่มเติม โดยจากการสัมภาษณ์นักดนตรีในพับแต่ละคนจะไม่ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งในการแสวงหาความรู้ แต่จะใช้ทุกวิธีเท่าที่ทำได้ในการหาความรู้ด้านดนตรี โดยวิธีที่ใช้มากที่สุดคือ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง เนื่องจากปัจจุบันหาแหล่งข้อมูลเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นเครื่องดนตรีได้ง่าย รองลงมาคือ การเรียนรู้จากผู้อื่น เนื่องจากความสนิทสนมจากความเป็นเพื่อนและเป็นพี่ที่เล่นดนตรีมาก่อนทำให้เกิดการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรีได้อย่างเข้าใจง่าย เพราะสามารถกล่าวพูด กล้าถาม ในสิ่งที่ไม่เข้าใจได้ง่ายทั้งผู้เรียนและผู้สอน การเรียนวิธีดังกล่าวนี้ผู้เรียนยังได้ซึมซับเอาวัฒนธรรมบางอย่างของผู้สอนติดตัวมาด้วย โดยอาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวมาก่อน เช่น วิธีการใช้ชีวิต ค่านิยมต่างๆ หรือการพูด เป็นต้น และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรี เป็นการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรีของนักดนตรีในพับที่น้อยที่สุด เนื่องจากครอบครัวส่วนมากไม่สนับสนุนอาชีพนักดนตรีอยู่แล้วเพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง

สรุป

จากผลการศึกษาการเรียนรู้วิชาการทางด้านดนตรีของนักดนตรีในฝัน นักดนตรีในฝัน จะไม่นิยมเรียนด้านวิชาการดนตรี เนื่องจากการเรียนวิชาทฤษฎีดนตรีสากลเรียนรู้ได้ยากต้องมีครูผู้เชี่ยวชาญและมีเวลาในการเรียนถึงจะสามารถทำความเข้าใจได้ และเป็นวิชาที่มีสูตรการคิดคำนวณและการเล่นดนตรีอาชีพนักดนตรีคิดว่าไม่จำเป็นต้องใช้โน้ตเพลง เพราะเน้นการแกะเพลงมากกว่า ดังนั้นนักดนตรีอาชีพจึงสนใจการเรียนรู้ด้านทักษะทางด้านดนตรีมากกว่า โดยนักดนตรีในฝันมีการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรี 3 วิธีด้วยกัน คือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรีเพิ่มเติม โดยในละคนอาจใช้หลายวิธีในการแสวงหาความรู้ มากที่สุดคือ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง จาก วิดีโอ หนังสือ อินเทอร์เน็ต และการครุพักลักจำจากนักดนตรีคนอื่น เนื่องจากปัจจุบันการหาแหล่งข้อมูลเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นเครื่องดนตรีสามารถหาได้ง่ายและสะดวกขึ้น รองลงมาคือ การเรียนรู้จากผู้อื่น โดยเรียนกับคนที่รู้จักและสนิทสนมกันมาก่อน อาจเป็นเพื่อนที่เล่นดนตรีด้วยกันหรือพี่ๆที่เล่นดนตรีมาก่อน และการเรียนวิธีดังกล่าวนี้ผู้เรียนยังได้ซึมซับเอาวัฒนธรรมบางอย่างของผู้สอนติดตัวมาด้วย เช่น วิธีการใช้ชีวิต ค่านิยมต่างๆ หรือการพูด เป็นต้น และลำดับสุดท้ายคือ การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรี เป็นการเรียนรู้ทักษะทางด้านดนตรีของนักดนตรีในฝันเป็นจำนวนผู้ไปเรียนน้อยที่สุด เนื่องจากครอบครัวส่วนมากไม่สนับสนุนอาชีพนักดนตรีอยู่แล้ว เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงจึงไม่ส่งให้เรียน

ข้อค้นพบ

จากการศึกษากระบวนการเรียนรู้ด้านดนตรีของนักดนตรีอาชีพ พบว่าปัจจัยของนักดนตรีอาชีพใช้การเรียนรู้ดนตรีแบบนอกระบบทั้งการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากผู้อื่น และการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาดนตรีเพิ่มเติม นั้น มีองค์ประกอบภายนอกให้ที่คอยสนับสนุนให้การเรียนรู้ดนตรีประสบความสำเร็จ คือ ความสนใจและมีใจรักในการเล่นดนตรี ความอดทนต่อการเรียนรู้ดนตรีและขยันในการฝึกซ้อม การใฝ่รู้ค้นคว้าหาตำราในการเรียนดนตรีทั้งทางออนไลน์และการหาคนที่สามารถสอนดนตรีให้ได้ การสนับสนุนอุปกรณ์จากครอบครัวหรือผู้เกี่ยวข้อง และการมีพรสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

ณรุทธ์ สุทธจิตร์. (2544). พฤติกรรมการสอนดนตรี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกรี เจริญสุข. (2544). พรสวรรค์ศึกษา. กรุงเทพมหานคร: Music Talks.

บัวรอง พลศักดิ์. (2542). กระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์. ในวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวัฒนธรรมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์. (2552). ข้อตกลงเบื้องต้นก่อนจะเป็นนักศึกษา กศน. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2567 จาก <http://www.moe.go.th>.